

Nemzetközi érdekérvényesítés tájékoztató

A [nemzetközi érdekérvényesítés](#) azt jelenti, hogy a hazai problémákat nemcsak itthon, hanem nemzetközi szinten is láthatóvá tesszük. Például az Európai Unió, az Európa Tanács, az ENSZ vagy az EBESZ szervezetei előtt. Ennek az egyik legfontosabb oka, hogy az itthon meglévő problémák sokszor máshol is jelen vannak, közösen pedig mindig egyszerűbb megoldást találni és cselekedni, mint egyedül. Ráadásul számos olyan terület vagy probléma van, amelynek hatásai nem állnak meg az ország határainál, hanem más országokat, partnereinket is érintik.

A nemzetközi intézmények nemcsak figyelnek, hanem elvárásokat fogalmaznak meg, és nyomást is tudnak gyakorolni. Amikor a demokratikus intézmények gyengülnek, a hatalmi ellensúlyok eltűnnek, a döntéshozatal egyre átláthatatlanabb és zártabb, a nemzetközi tér az egyik legfontosabb helyszín, ahol még lehet változást elérni. Ennek a munkának a része azon kötelezettségek számonkérése is, amelyeket az állam magára vállalt az emberi jogok és a jogállamiság védelme érdekében.

Ez a gyakorlatban jelenthet jelentésírást, felszólalást, szakmai találkozót Brüsszelben, Strasbourghban, Genfben vagy Bécsben. A cél viszont mindig ugyanaz: láthatóvá tenni a hazai problémákat, és változást előmozdítani.

De miért különösen fontos ez ma Magyarországon?

Mert az elmúlt másfél évtizedben a demokrácia folyamatosan leépült. A civileket megbélyegzik, a független média visszaszorult, az igazságszolgáltatás függetlensége is veszélybe került. A nemzetközi érdekérvényesítés gyakran az utolsó lehetséges eszköze annak, hogy ne maradjanak következmények nélkül a hatalom jogsértései. Meglévő problémákra, azok általunk vélt helyes megoldására olyan fórumokon lehet felhívni a figyelmet, amik kifejezetten ezek megvitatására alakultak, és ahol a magyar döntéshozók is helyet foglalnak. Ahol kutatási eredményeinket, szakmai tapasztalatainkat és az azokból következő javaslatokat meghallgatják, a döntéshozatal során mérlegelik.

Célunk az alábbi, egységes útmutatóval, hogy könnyen érthető és gyakorlati segítséget nyújtsunk az Európai Unió, az Európa Tanács, az ENSZ és az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) intézményeinél folytatható nemzetközi érdekérvényesítéshez. Az útmutató segít, hogy saját szakterületeden te is belevágj a nemzetközi érdekérvényesítésbe, vagy ötleteket meríts azzal kapcsolatban, milyen további fórumokon és hogyan érdemes szélesítened, erősítened eddigi érdekérvényesítési munkád.

Az útmutatókat egyesével is letöltheted [honlapunkról](#).

Tartalom

[Európa Tanács](#)

[Európai Parlament](#)

[Európai Bizottság](#)

[EBESZ](#)

[ENSZ](#)

[További ENSZ szervezetek és ügynökségek](#)

Az alábbi összehasonlító táblázatban összeszedtük a különböző intézményekkel kapcsolatos legalapvetőbb tudnivalókat is, hogy megkönnyítsük döntésedet: hol érdemes a te ügyedben elkezdni a nemzetközi érdekérvényesítést?

Intézmény	Lehet magyarul hozzájuk fordulni?	Közvetlen felszólalási lehetőség van?	Kötelező erejű döntéseket hoz?	Legfőbb előny	Legnagyobb hátrány
Európai Bizottság	<i>igen</i>	<i>nincs</i>	<i>igen</i>	Panaszeljárások szankcióval, bírósági ítélettel zárulhatnak	Lassú eljárások
Európai Parlament	<i>igen</i>	<i>igen</i>	<i>előfordul</i>	Láthatóság és médiafigyelem	Nincs végrehajtási hatásköre
Európa Tanács	<i>nem</i>	<i>előfordul</i>	EJEB ítéletek kötelező erejűek	Kötelező erejű EJEB-ítéletek	Idő- és erőforrás igényes
ENSZ	<i>nem</i>	<i>előfordul</i>	<i>nem</i>	Globális figyelem és hivatkozási alap	Nem kötelező érvényű döntések
EBESZ	<i>nem</i>	<i>igen</i>	<i>nem</i>	Egyedülálló felszólalási lehetőség nemzetközi térben	Nincs végrehajtási hatásköre

Európa Tanács

1. Mi ez?

Az Európa Tanács egy 46 tagállamból álló nemzetközi szervezet, amelynek célja az emberi jogok, a demokrácia és a jogállamiság fenntartása Európában. Fő dokumentuma az Emberi Jogok Európai Egyezménye (EJEE), legismertebb szerve pedig az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB, Strasbourg).

2. Miért fontos a magyar civil társadalom számára?

Az Európa Tanács megbízható keretet biztosít az emberi jogokkal, a demokráciával és a jogállamisággal kapcsolatos érdekérvényesítéshez Európában. Jelentéseket és ajánlásokat adhat ki, amelyek felhívhatják a figyelmet a kormányzati fellépést igénylő konkrét problémákra, és hozzájárulhat a tagállamok szakpolitikáinak előmozdításához. A civil szervezetek könnyen felhasználhatják a keretrendszer által létrehozott sztenderdeket, és aktív szerepet vállalhatnak a tagországok jogsértő gyakorlatainak számonkérésében.

3. Mit tehetsz?

- **Emberi Jogi Biztos**

Az [Emberi Jogi Biztos](#) központi szerepet játszik az emberi jogok előmozdításában és védelmében a tagállamokban. Bár a biztos nem foglalkozik közvetlenül egyéni panaszokkal, a konkrét jogsértéseket érintő széleskörű intézkedéseket kezdeményezhet.

Tipp: Vegyél részt a biztos által szervezett nyilvános konzultációkon! Lépj kapcsolatba más civil szervezetekkel, a kollektív érdekérvényesítés erősíti a hatást!

- **Ellenőrző és tanácsadó szervek**

Az [ellenőrző és tanácsadó testületek](#) (ellenőrző testület: pl. az ET kínzás elleni bizottsága (CPT); tanácsadó testület: pl. Velencei Bizottság) értékeli és elősegíti az emberi jogi normák betartását a tagállamokban, és elősegíti az Emberi Jogok Európai Egyezményében [és számos további nemzetközi szerződésben](#) foglalt kötelezettségek teljesítését. Munkájuk kritikus felügyeletet biztosít, előmozdítja az elszámoltathatóságot, és segít a jogsértések kezelésében Európa-szerte.

Tipp: Keress rá a szakterületeden működő felügyeleti testület(ek)re, vegyél részt az országot érintő felülvizsgálati folyamatokban, és készíts beadványt az ügyedet érintő jelentésekhez, ajánlásokhoz!

Tipp: Készíts alternatív jelentéseket az ügyedben releváns szervek ellenőrzési ciklusai során! Építs ki rendszeres kapcsolatot a témádhoz szorosan kapcsolódó szervezetekkel! Vegyél részt az érintett ellenőrző testületek által szervezett konzultációkon és folyamatokban!

- **Parlamenti Közgyűlés**

A [Parlamenti Közgyűlés](#) platformként szolgál és lehetőséget biztosít a politikai döntéshozókkal való közvetlen kapcsolatfelvételre, a döntések alakítására, valamint a kormányok elszámoltathatóságára az emberi jogi kötelezettségeik tekintetében.

Tipp: Keress olyan képviselőket, akik tagjai a témádhoz kapcsolódó bizottságoknak és politikai csoportoknak! Írj rövid, bemutatkozó e-mailt és készíts az ügyedről 1-2 oldalas tájékoztatót, amelyben bemutatod a

problémát bizonyítékokkal alátámasztva, továbbá az érintettre vonatkozó kéréseket és ajánlásokat is megfogalmazol!

- **Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB)**

Az emberi jogokkal foglalkozó [európai bírósági fórum](#), amely az Emberi Jogok Európai Egyezményének esetleges megsértésével kapcsolatos egyedi ügyeket bírál el.

Tipp: Térképezd fel a szakterületedet érintő joggyakorlatot, és keress a témában kulcsfontosságú ügyeket!

Tipp: a 'leading' besorolású ügyek nagyobb jelentőséggel bírnak.

Tipp: Ha a képviselt ügyed során konkrét, az Egyezménybe ütköző jogsértésekkel foglalkozol, mérlegeld az EJEB-hez való fordulás lehetőségét! Ebben bátran kérj segítséget a témában jártas jogvédő szervezetektől vagy ügyvédektől!

- **Miniszterek Bizottsága (és az Ítéleteinek Végrehajtásával Foglalkozó Főosztály)**

Az Emberi Jogok Európai Bírósága által hozott ítéletek végrehajtását felügyelő testület. Az ítéletek végrehajtásának monitorozásában civil szervezetek is részt vehetnek, beadványokat készíthetnek.

Tipp: Keress a témához kapcsolódó ügyeket a bíróság adatbázisában (lásd a linkek között), és vegyél részt a magyarországi ügyek végrehajtásának monitorozásában (útmutató a linkek között)!

Fontos: az Európa Tanács két hivatalos nyelve, az angol és a francia egyikén zajlik minden kommunikáció, a beadványoknak is ezek valamelyikén kell beérkezniük.

4. Előnyök

- **Kötőerő:** Az EJEB a tagországra nézve kötelező érvényű döntést hoz az egyedi ügyekben, az ezeken keresztül megnyilvánuló esetleges rendszerszintű jogsértések okainak feltárását és felszámolását is jelentősen elősegítve.
- **Felhasználható:** A kapcsolódó sztemderdek és dokumentumok jól használhatók egy adott ügy képviselete során.
- **Átjárhatóság:** Az EJEE-ben rögzített jogok az Uniós jogban is fellelhetők, az ítéletek, dokumentumok pedig az uniós érdekvérvényesítés során is hasznosak.

5. Hátrányok

- **Korlátozott hatás:** A szervek megállapításai korlátozott kötőerővel bírnak a hazai szakpolitikákra nézve, az eredmények inkább közvetett hatással bírnak.
- **Időigényes:** Gyakran sok időbe telik, mire kézzelfogható hatás érhető el.
- **Erőforrás-igényes:** A kisebb szervezeteket megterhelheti.

6. Időzítés / határidők / lehetőségek

- A folyamatok nagy része bármikor megindítható, a testületekkel és képviselőkkel való kapcsolatfelvétel bármikor lehetséges.
- Az országlátogatásokról, felhívásokról tájékozódj a konkrét testületek honlapjáról!
- A Parlamenti Közgyűlés ügrendje elérhető a testület honlapján.

7. Hasznos linkek

- [Ellenőrző és tanácsadó szervek gyűjtőoldala](#)
- Az [Emberi Jogi Biztos](#) és a [Parlamenti Közgyűlés oldala](#) (képviselők, bizottságok, naptár, stb.)
- [EJEB adatbázis](#) és [az ügyek végrehajtásával kapcsolatos dokumentumok adatbázisa](#)
- [Fontos tudnivalók](#) és [útmutató az ítéletek végrehajtásának nyomon követéséhez](#)
- [A Magyar Helsinki Bizottságnak a CPT-hez benyújtott dokumentumai](#), példaként
- [A Magyar Helsinki Bizottságnak a Miniszterek Bizottságához benyújtott dokumentumai](#), példaként

Európai Parlament

1. Mi ez?

Az Európai Parlament (EP) az EU egyetlen közvetlenül választott intézménye. Részt vesz az uniós jogalkotásban, ellenőrzi a többi EU-intézményt. A Parlament a mindennapi életünket is meghatározó uniós jogszabályokon túl a demokrácia, emberi jogok és jogállamiság védelmének fontos fóruma.

Fontos: mielőtt uniós intézménynél kezdenél érdekérvényesítési munkába, regisztrálnod kell az [átláthatósági nyilvántartásba](#). A nyilvántartás többek között arra szolgál, hogy az uniós intézmények munkatársaival, választott politikusokkal folytatott érdekérvényesítési találkozók minél átláthatóbbak és visszakövethetőek legyenek. A nyilvántartásban a Magyar Helsinki Bizottság adatlapját például [itt találod](#).

2. Miért fontos a magyar civil társadalom számára?

Az EP gyakran hallatja hangját, ha a demokrácia vagy alapvető jogok veszélybe kerülnek. Különösen hasznos lehet:

- Ha olyan jogszabálytervezetet tárgyal, ami illeszkedik szakterületedhez;
- Ha nagyobb figyelmet szeretnél a témádnak;
- Ha más uniós intézmények (például az Európai Bizottság) nem reagálnak;
- Ha felvetésed több európai uniós tagállam, netán az Unió egésze számára releváns.

3. Mit tehetsz?

• Képviselők megkeresése

Keress olyan európai parlamenti képviselőket (EP-képviselőket), akik tagjai a témádhoz kapcsolódó bizottságoknak (pl. LIBE – Állampolgári jogok, PETI – Petíciók), politikai csoportoknak vagy származási országuk révén érintettek!

Tipp: Írj rövid, bemutatkozó e-mailt arról, hogy ki vagy (és milyen szervezetet képviselsz), mi az ügy, és miért lenne fontos vele foglalkozni! Javasolj egy rövid online megbeszélést vagy ha alkalom adódik rá, személyes találkozót is!

• Tájékoztatók, információs anyagok megosztása

Készíts egy **1–2 oldalas** összefoglalót:

- Mi történik?
- Miért probléma ez az alapvető jogok vagy EU-értékek szempontjából?
- Mit szeretnél, hogy az EP-képviselő vagy a Parlament tegyen? (pl. felszólalás, kérdés benyújtása, meghívás egy meghallgatásra)

Tipp: Csatolj bizonyítékokat, linkeket, de törekedj egyszerűen és azok számára is érthetően fogalmazni, akik nem ismerik a szakterületet és a problémát, mint te!

• Részvétel meghallgatásokon, eseményeken

Ha látod, hogy egy témádhoz kapcsolódó meghallgatás közeleg, keresd meg az érintett bizottság titkárságát vagy EP-képviselőket!

Tipp: Számos ülést lehet online, élőben is követni, ami segíthet azonosítani a témád iránt érdeklődő képviselőket.

- **Petíció benyújtása**

Ha a témád az EU-jog magyarországi alkalmazásával kapcsolatos, nyújthatsz be petíciót az EP-nek.

Tipp: Röviden írd le a problémát és annak hatását az emberekre! Csatolj dokumentumokat! Ha befogadják, tájékoztatni fognak a fejleményekről.

Tipp: Érdemes kapcsolatot építeni az EP-képviselők asszisztenseivel, gyakran ők a kulcsszereplők abban, hogy egy ügy figyelmet kapjon. Minden képviselő asszisztensének nevét és elérhetőségét megtalálod a képviselő parlamenti adatlapján.

Fontos: az Európai Unió egyik hivatalos nyelve a magyar, így a különböző eljárásokban nem feltétlen szükséges az angol nyelv használata. Ugyanakkor megkönnyíti és meggyorsítja az ügyintézés, ha te vagy munkatársad angolul tartja a kapcsolatot és/vagy készíti el az információs háttéranyagokat.

4. Előnyök

- **Láthatóság:** Ha egy EP-képviselő felszólal, az médiafigyelmet hozhat.
- **Hozzáférhető:** Az egyéni képviselők könnyebben megszólíthatók, mint a nagyobb intézmények.
- **Sokféle belépési pont:** Különböző bizottságok, petíciós rendszer, rendezvények.

5. Hátrányok

- **Nincs végrehajtási hatásköre:** Nem tud közvetlenül változást kikényszeríteni.
- **Politikailag megosztott:** Az EP reakciói a politikai összetételtől is függenek.
- **Korlátozott kapacitás:** Nem minden képviselő tud minden ügyet felkarolni.

6. Időzítés / határidők / lehetőségek

- Petíciók bármikor benyújthatók.
- Meghallgatásokhoz, jelentésekhez kapcsolódó időpontokat a bizottsági naptárban találod.
- Választások előtt vagy vitás időszakokban nagyobb a figyelem (pl. LIBE látogatások, éves jelentések).

7. Hasznos linkek

- [Az EP Magyarországért felelős jelentéstevője](#)
- [EP-képviselők keresése](#)
- [Petíció benyújtása](#)
- [Parlamenti eseménynaptár](#)
- [Bizottságok listája és oldalaik](#)
- [LIBE Bizottság oldala \(jogállamiság, emberi jogok\)](#)

Európai Bizottság

1. Mi ez?

Az Európai Bizottság az EU „végrehajtó szerve”: javaslatot tesz új jogszabályokra, felügyeli az uniós források felhasználását, és ellenőrzi, hogy a tagállamok – így Magyarország is – betartják az uniós jogot. Ha szabálysértést észlel, eljárást indíthat (ún. kötelezettségszegési eljárást), vagy visszatárhathat uniós pénzeket.

Fontos: mielőtt uniós intézménynél kezdenél érdekérvényesítési munkába, regisztrálnod kell az [átláthatósági nyilvántartásba](#). A nyilvántartás többek között arra szolgál, hogy az uniós intézmények munkatársaival, választott politikusokkal folytatott érdekérvényesítési találkozók minél átláthatóbbak és visszakövethetőek legyenek. A nyilvántartásban a Magyar Helsinki Bizottság adatlapját például [itt találod](#).

2. Miért fontos a magyar civil társadalom számára?

A Bizottság az egyik legfontosabb uniós szerv, amely figyeli Magyarországot, és felléphet, ha a kormány megsérti az uniós értékeket vagy jogszabályokat – például korlátozza a civil szervezetek működését, diszkriminál, vagy visszaél uniós forrásokkal. Különösen fontos lehet:

- Ha az ügyed kapcsolódik az uniós joghoz vagy forrásokhoz;
- Ha a kormány döntése érinti az alapvető jogokat;
- Ha már más fórumokon (pl. magyar bíróság, Alkotmánybíróság) nem kapsz érdemi választ.

3. Mit tehetsz?

• **Panasz benyújtása uniós jogsértés miatt**

A Bizottság honlapján egyszerű [online űrlapon](#) jelentheted be, ha egy magyarországi intézkedés megsérti az uniós jogot.

Tipp: Írd le röviden, milyen szabály sérül, mi történt, és kit érint. Csatolj dokumentumokat, vonatkozó jogszabályokat, az ügygel kapcsolatos jelentéseket, médiamegjelenéseket.

• **Információk, rövid összefoglalók küldése a megfelelő főigazgatóságnak (ismertebb nevükön *directorates-general*, vagy DG)**

A Bizottság különböző területekkel foglalkozó egységeihez (DG-khez) közvetlenül is eljuttathatsz háttéranyagot vagy felhívhatod a figyelmüket egy problémára anélkül, hogy panaszt nyújtanál be.

Összesen 59 főigazgatóság és uniós ügynökség létezik, ezeket [egy gyűjtőoldaltól](#) könnyen elérheted.

Fontosabb DG-k például:

- **DG JUST:** igazságügy, alapvető jogok
- **DG HOME:** migráció, biztonság, civil szabadságjogok
- **DG REGIO:** kohéziós és területfejlesztési politika (uniós források)
- **DG EMPL:** szociális jogok, munkaügy

Tipp: Hogy pontosan kinek érdemes írnod, azt megtalálod minden főigazgatóság aloldalán, a letölthető szervezeti ábra (organigram) segítségével.

Tipp: Rövid, legfeljebb 1-2 oldalas, egyértelmű, szakmai összefoglalóval érdemes megkeresni a megfelelő szakembereket, amely tömören bemutatja, mi a probléma, melyik uniós szabály sérül, és mit szeretnél, hogy a Bizottság tegyen.

- **Részvétel nyilvános konzultációkban**

A Bizottság a jogszabálytervezetekhez kapcsolódóan társadalmi egyeztetést és konzultációt folytat. Ezek a gyakorlatban rövidebb, feleletválasztós kérdőíveket jelentenek, de mindig lehetőséget adva részletesebb írásos dokumentumok csatolására is. Ezeken részt lehet vetni állampolgárként és szervezeteknek is, a beküldött szöveges válaszok nyilvánosak.

A folyamatban lévő egyeztetések, a korábbi konzultációk eredményei ezen a [gyűjtőoldalon](#) elérhetőek.

A részvétel egyszeri, ingyenes regisztrációhoz kötött, melyet gyorsan el tudsz [végezni itt](#).

- **Kapcsolattartás, utánkövetés**

Ha panaszt vagy anyagot küldtél, érdemes idővel érdeklődni, történt-e előrelépés. Ha már ismersz konkrét ügyintézőt, célszerű közvetlenül is írni neki.

Fontos: az Európai Unió egyik hivatalos nyelve a magyar, így a különböző eljárásokban nem feltétlen szükséges az angol nyelv használata. Ugyanakkor megkönnyíti és meggyorsítja az ügyintézés, ha te vagy munkatársad angolul tartja a kapcsolatot és/vagy készíti el az információs háttéranyagokat.

4. Előnyök

- **Valódi hatáskörrel rendelkezik:** Jogi eljárásokat indíthat, pénzügyi szankciókat alkalmazhat.
- **Sokféle ügyben illetékes:** Jogállamiság, diszkrimináció, közbeszerzés, környezetvédelem, stb.
- **Főleg dokumentumalapú döntéshozatal:** Ha erősen alátámasztott és magas színvonalú a benyújtott dokumentáció, akkor is hathat, ha nincs sok ismeretséged.

5. Hátrányok

- **Lassú lehet:** Az eljárások akár évekig is tarthatnak.
- **Nem mindig átlátható:** Könnyű elveszni az eljárások és különböző intézmények útvesztőjében.
- **Nehéz elérni, hogy visszajelezzenek vagy érdemben válaszoljanak:** A Bizottság gyakran nem ad részletes visszajelzést a beérkező információkra, és nem mindig derül ki, hogy a beküldött anyag alapján történt-e bármilyen további lépés, ha nem, annak pontosan mi az oka.

6. Időzítés / határidők / lehetőségek

- **Panasz benyújtása bármikor lehetséges.**
- **Konzultációknál konkrét határidők vannak,** ezek pár héttől több hónapig is terjedhetnek.
- **Jogállamisági eszközök (pl. feltételelességi mechanizmus)** belső, politikai menetrend szerint haladnak – nyilvános határidő nélkül.

7. Hasznos linkek

- [Unió jogsértés bejelentése \(panasz\)](#)
- [Főigazgatóságok listája](#)
- [Nyilvános konzultációk](#)
- [Alapjogi Charta](#)
- [A jogállamisági eszköztár – áttekintés](#)

1. Mi ez?

A bécsi székhelyű **EBESZ (Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet)** Európa, Észak-Amerika és Közép-Ázsia 57 tagállamát fogja össze – köztük Magyarországot is. Az EBESZ eredetileg az 1975-ben aláírt [Helsinki Záróokmánya](#) épül, amelyben az aláíró államok – köztük Magyarország – vállalták, hogy tiszteletben tartják az emberi jogokat, az alapvető szabadságokat és a nemzeti kisebbségek jogait. Ez a dokumentum indította el a "**Helsinki Mozgalmat**", amely független civil megfigyelőcsoportokat hívott életre a keleti blokk országaiban is, többek között a Magyar Helsinki Bizottság előképét is ez inspirálta. Az **emberi dimenzió** az EBESZ munkájának azon területe, amely a demokráciával, emberi jogokkal és jogállamisággal foglalkozik.

A varsói székhelyű **ODIHR (Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala)** az EBESZ legfontosabb emberi jogi intézménye. Jogalkotási véleményeket készít, választási megfigyelést végez, képzéseket tart és civil szervezetekkel dolgozik együtt.

2. Miért fontos a magyar civil társadalom számára?

Az EBESZ különösen nyitott a civil társadalom felé. A legtöbb fórumán **civil szervezetek közvetlenül felszólalhatnak**, gyakran a kormányzati delegációk jelenlétében. Az EBESZ különösen hasznos lehet akkor, ha más nemzetközi intézmények hallgatnak. Hatékony eszköz lehet a figyelemfelhívásra – főleg a civil tér, igazságszolgáltatás, rendőri intézkedések vagy választási visszaélések témáiban.

Az ODIHR:

- Jogsabályokat véleményezhet (elfogadás után is);
- Választásokat figyel meg, civil szervezetektől is gyűjt információkat;
- Szakmai eseményeket, egyeztetéseket szervez jogvédőkkel;
- Szakmai képzéseket tart.

3. Mit tehetsz?

- **Felszólalás emberi dimenziós eseményeken**

Az EBESZ évente több rendezvényt szervez, például a Varsói Emberi Dimenziós Konferenciát vagy kiegészítő emberi dimenziós üléseket (SHDM). Az Emberi Dimenziós Konferencián a Helsinki Záróokmányban felsorolt jogok érvényesülését vizsgálják tematikusan, blokkokban.

Tipp: Regisztráció után civilként is felszólalhatsz (2 perces hozzászólás) az ügyednek megfelelő tematikus blokk során – a [2024-es konferencia programját](#) megnézve láthatod a nagyobb témaköröket.

Tipp: Érdemes kézben kiosztható anyaggal is készülni, és kapcsolatokat építeni a jelen lévő diplomatákkal, szakértőkkel.

- **Saját esemény vagy hozzájárulás javaslata EBESZ-eseményeken**

Az EBESZ emberi dimenziós rendezvényein gyakran van lehetőség civil szervezeti esemény (ún. side-event) szervezésére, vagy tematikus blokkhoz való hozzájárulásra. Ez a lehetőség kisebb, kevés erőforrással rendelkező civil szervezetnek, de akár egyéni aktivistáknak is rendelkezésre áll.

Tipp: Kérdezd meg előzetesen az ODIHR-t, hogy lehet-e javasolni témát vagy beszélgetést – különösen, ha az aktuális napirendhez kapcsolódik! Szintén megkereshetsz más magyar szervezetet az ötleteddel, vagy a témádhoz kapcsolódó civil szervezetet más tagállamban.

Tipp: Egy rövid, egyoldalas javaslattal (téma, leírás, lehetséges előadók) már el lehet indítani az egyeztetést.

- **Külön figyelem a roma ügyeken**

Az ODIHR-nak külön részlege foglalkozik a roma és szinti emberek jogainak védelmével és társadalmi részvételük elősegítésével. Ez a Contact Point for Roma and Sinti Issues (CPRSI) néven működik, és rendszeresen készít jelentéseket, gyűjt visszajelzéseket és szervez konzultációkat civil szervezetekkel.

Tipp: Ha roma közösségeket érintő ügyed van, közvetlenül [is fordulhatsz hozzájuk](#).

- **Háttéranyag küldése az ODIHR-nak**

Ha az ügyed kapcsolódik az emberi jogokhoz, a választásokhoz vagy jogalkotáshoz, az ODIHR számára küldhetsz írásos tájékoztatót.

Tipp: Írj egyértelmű összefoglalót: mi történt, milyen jogsértést tapasztaltál, és milyen dokumentumokat tudsz csatolni!

Fontos: az EBESZ hat hivatalos nyelve (az angol mellett a francia, német, olasz, orosz és spanyol) egyikén zajlik minden kommunikáció, a beadványoknak is ezen nyelvek valamelyikén kell beérkezniük, de jellemzően angolul.

4. Előnyök

- **Közvetlen:** Közvetlen megszólalási lehetőség civilként.
- **Hozzáférhető:** Nem kell állami engedély vagy akkreditáció.
- **Láthatóság:** Gyors reakciók, nyilvános figyelem.

5. Hátrányok

- **Nincs végrehajtási hatásköre:** Ajánlásokat fogalmaz meg, de nem kötelező erejűeket.
- **A magyar kormány figyelmen kívül hagyhatja** az észrevételeket.
- **Korlátozott kapacitás:** Nem minden bejelentésre reagálnak, főként erőforrás-hiány miatt.

6. Időzítés / határidők / lehetőségek

- A Varsói Emberi Dimenziós Konferencia minden év őszén zajlik.
- Kiegészítő emberi dimenziós ülések (SHDM) évente 2–3 alkalommal zajlanak.
- A választási megfigyelő missziók már a választások előtt elkezdődnek.

7. Hasznos linkek

- [Események és regisztráció](#)
- [Az ODIHR tematikus oldalai](#)
- [Jogalkotási vélemények](#)
- [Starlight Stadium, az ODIHR ingyenes online játék alapú oktatási eszköze civileknek és jogvédőknek](#)
- [A Magyar Helsinki Bizottságnak az EBESZ-hez 2024-ben benyújtott írásbeli észrevételei, példaként](#)

ENSZ

1. Mi ez?

Az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) az emberi jogok védelmének és előmozdításának globális platformja. Különböző szervei világszerte felügyelik az emberi jogok helyzetét, és ösztönzik a tagállamokat, hogy tartsák be a nemzetközi emberi jogi normákat.

2. Miért fontos a magyar civil társadalom számára?

Az ENSZ egyezményei, intézményei és mechanizmusai átfogó, valamennyi alapvető emberi jogot felölelő keretrendszert biztosítanak. Különösen hasznos lehet:

- Ha fokoznád a témád láthatóságát és támogatottságát;
- Ha ügyed szorosan kapcsolódik valamely felügyeleti szerv tevékenységi köréhez;
- Ha más fórumokon is jól használható hivatkozásokra lenne szükséged;
- Ha más regionális mechanizmusok nem illeszthetők az ügyedre, vagy szeretnéd azokat kiegészíteni.

3. Mit tehetsz?

- **Egyetemes Időszakos Felülvizsgálat (UPR)**

Az [Egyetemes Időszakos Felülvizsgálat](#) egy olyan mechanizmus, amely magában foglalja az összes ENSZ-tagállam emberi jogi teljesítményének felülvizsgálatát. Ebben a folyamatban te is részt vehetsz!

Tipp: Keress a szakterületedet érintő ajánlásokat és támogasd a végrehajtásuk nyomon követését, vagy vedd részt az ügyedet érintő észrevételek és ajánlások kidolgozásában!

Tipp: [Félidei értékelések](#) – Támogasd akár ciklusok között az ajánlások végrehajtását!

- **Egyezmény-specifikus felügyelő testületek**

Az [egyezmények által létrehozott felügyeleti testületek](#) független szakértőkből álló bizottságok, amelyek az alapvető nemzetközi emberi jogi szerződések végrehajtását felügyelik.

Tipp: Keress rá a szakterületeden működő felügyeleti testület(ek)re, vedd részt az országot érintő felülvizsgálati folyamatokban, és készíts beadványt az ügyedet érintő jelentésekhez és ajánlásokhoz!

- **Különleges jelentéstevők**

[Független szakértők](#), akik egy adott téma szempontjából vizsgálják az emberi jogok helyzetét.

Tipp: Készíts az ügyedről rövid, bizonyítékokkal jól alátámasztott ismertetőt! Vedd fel a kapcsolatot a témádhoz leginkább illeszkedő jelentéstevővel vagy munkacsoporttal. Vedd részt a mandátumához tartozó folyamatokban (pl. országlátogatás, felhívások)!

Fontos: az ENSZ hat hivatalos nyelve (az angol mellett az arab, francia, kínai, orosz és spanyol) egyikén zajlik minden kommunikáció, a beadványoknak is ezen nyelvek valamelyikén kell beérkezniük.

4. Előnyök

- **Átfogó:** Valamennyi alapvető emberi jogra kiterjed, [könnyen azonosítható szereplők](#).
- **Hozzáférhető:** Számos belépési pont, alacsony belépési küszöb.

- **Hivatkozható:** A létrejövő dokumentumok hasznos hivatkozási alapként szolgálnak.

5. Hátrányok

- **Korlátozott hatás:** A legtöbb esetben inkább ajánlásokat, nem kötelező döntéseket jelentenek az elfogadott dokumentumok.
- **Globális szemlélet:** Sok esetben nem országspecifikus, hanem tematikus jelentések és ajánlások készülnek, kizárólag Magyarországra jellemző probléma felvetésére nem feltétlenül alkalmas.
- **Erőforrás-igényes:** A kisebb szervezeteket megterhelheti.

6. Időzítés / határidők / lehetőségek

- A jelentéstevőkkel való kapcsolatfelvétel, panasz benyújtása bármikor lehetséges, ezeknek nincsen kötött formája.

Tipp: Írj rövid, bemutatkozó e-mailt arról, hogy ki vagy (és milyen szervezetet képviselsz), mi az ügy, és miért lenne fontos vele foglalkozni!

- Az egyezmény-specifikus felügyelő testületek jelentési ciklusainak időrendjét a linkek közti adatbázisban találod.

Tipp: Az adatbázisban megtalálod a korábbi ciklusokban más magyar, vagy Magyarországgal foglalkozó civil szervezet beadványait is, innen akár ötleteket meríthetsz a jövőbeni közös érdekérvényesítéshez is.

- Tematikus felhívások az év egészében, folyamatosan jelennek meg (lásd a linket lent).

Tipp: A felügyelő testületekhez és a jelentéstevőkhöz sokszor meghatározott formában, szigorú tartalmi keretekben lehet beadvánnyal élni. Ezekről az adott testület, adott felhívás oldalán találsz mindig pontos információt. Ha ezeket nem veszed figyelembe, könnyen figyelmen kívül hagyhatják észrevételeidet.

7. Hasznos linkek

- [ENSZ instrumentumok és mechanizmusok](#)
- [Egyezmény-specifikus felügyelő testületek gyűjtőoldala](#)
- [Egyezmény-specifikus felügyelő testületek dokumentumainak, jelentési ciklusainak adatbázisa](#)
- [Különleges jelentéstevők gyűjtőoldala és listája](#)
- [Tematikus beadványozási lehetőségek](#)
- [UPR ajánlások adatbázisa](#)
- [A Magyar Helsinki Bizottság által a korábbi UPR ciklusokhoz írt jelentések, példaként](#)

További ENSZ szervezetek és ügynökségek

1. Mik ezek?

Az Emberi Jogi Főbiztos Hivatala (OHCHR) az ENSZ keretrendszerében vezető szerepet tölt be az emberi jogok előmozdításában és védelmében. Az Emberi Jogi Főbiztos rendszeresen kommentálja konkrét emberi jogok helyzetét a világban, és felhatalmazással rendelkezik a helyzetek kivizsgálására és az azokról szóló jelentések közzétételére. Az ENSZ ügynökségei fontos szerepet játszanak az emberi jogi normák meghatározásában, a végrehajtásuk nyomon követésében, valamint az emberi jogok előmozdítására és védelmére irányuló nemzetközi erőfeszítések támogatásában.

2. Miért fontosak a magyar civil társadalom számára?

Az ENSZ-ügynökségek nyomon követhetik a magyarországi jogsértéseket, nemzetközi figyelmet irányíthatnak rájuk, és nyomást gyakorolhatnak a magyar kormányra. Jelentéseik hivatkozási alapként szolgálhatnak más fórumokon is. Emellett védelmet és láthatóságot adhatnak az érintett civil szervezeteknek is.

3. Mit tehetsz?

- **Emberi Jogi Főbiztos Hivatala**

Az [Emberi Jogi Főbiztos Hivatala](#) felelős az ENSZ rendszerében az emberi jogok előmozdításáért és védelméért.

Tipp: Készíts rendszeres jelentéseket az OHCHR-nak az Egyetemes Időszakos Felülvizsgálaton (UPR), az egyezményeket felügyelő testületeken és a különleges eljárásokon keresztül!

Tipp: Fontos, hogy a jelentések jól megalapozottak és lényegre törők legyenek, emellett konkrét kéréseket és ajánlásokat tartalmazzanak.

- **Szakosított ügynökségek (pl. ILO, WHO)**

Az ENSZ szakosított ügynökségei az Egyesült Nemzetek Szervezetével együttműködő autonóm nemzetközi szervezetek.

Tipp: Vedd fel a kapcsolatot a területedhez kapcsolódó szervekkel és ügynökségekkel, térképezd fel és vegyél részt az általuk biztosított felhívásokban és érdekérvényesítési folyamatokban!

- **További figyelem a környezetvédelmen – Aarhusi Egyezmény**

Környezetvédelmi és környezeti jogi egyezmény, amelyhez tartozik külön [speciális jelentéstevő is](#). A jelentéstevő mandátuma a környezetvédők védelmére is kiterjed.

Tipp: A jelentéstevőhöz beadható panasz formai követelményeiről [itt](#) olvashatsz bővebben.

Fontos: az ENSZ hat hivatalos nyelve (az angol mellett az arab, francia, kínai, orosz és spanyol) egyikén zajlik minden kommunikáció, a beadványoknak is ezen nyelvek valamelyikén kell beérkezniük.

4. Előnyök

- **Szakértelem:** Egy-egy terület nemzetközi szakmai szervezeteivel, az ott dolgozó szakértőkkel tudsz a téged foglalkoztató kérdésről eszmét cserélni, javaslatodat bemutatni.
- **Láthatóság:** A folyamatokban való részvétel növeli az adott ügy láthatóságát, a szervezet nemzetközi ismertségét, erősíti a szakmai kapcsolataidat Magyarországon kívül, és gyakorlati segítséget kaphatsz problémák megoldásában.
- **Hivatkozható:** A jelentések és vélemények más fórumokon is hasznos hivatkozási alapot jelentenek.

5. Hátrányok

- **Korlátozott hatás:** A legtöbb esetben kevésbé kézzelfogható, nem kötelező döntéseket jelentenek az elfogadott dokumentumok.
- **Fókusz:** A legtöbb szervezet számára egy-egy konkrét probléma önmagában nem tud kellő figyelmet kapni, rendszerszintű változásokkal foglalkoznak.
- **Idő- és erőforrás-igényes:** A kisebb szervezeteket megterhelheti.

6. Időzítés / határidők / lehetőségek

- Az Emberi Jogi Főbiztos Hivatala és az ENSZ szervei és ügynökségei folyamatosan fogadnak információt, és éves vagy tematikus jelentéseket készítenek.
- Érdemes követni a sajtóközleményeket, eseménynaptárakat és éves tematikus prioritásokat.
- A konkrét testületek folyamatainak rendjéért keresd az érintett szerv honlapját.

7. Hasznos linkek

- [ENSZ szervezetrendszer és ábrája](#)
- [Az Emberi Jogi Főbiztosság Magyarországgal foglalkozó tematikus aloldala](#)
- [Az Emberi Jogi Főbiztosság ingyenes, angol nyelvű képzési anyagai és segédletei.](#)